

LV

LV

LV

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 27.5.2009
COM(2009) 252 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Eiropas finanšu uzraudzība

{SEC(2009) 715}

{SEC(2009) 716}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Eiropas finanšu uzraudzība

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. IEVADS

Finanšu krīzes pieredze ir atklājusi būtiskus trūkumus finanšu uzraudzībā gan attiecībā uz konkrētiem gadījumiem, gan finanšu sistēmu kopumā. Ir kļuvis skaidrs, ka pašreizējā uzraudzības sistēma nespēj novērst, pārvaldīt un atrisināt krīzi. Valsts līmeņa uzraudzības modeļi atpaliek no integrētās un savstarpēji saistītās realitātes, kas raksturīga šodienas Eiropas finanšu tirgiem, kuros arvien vairāk finanšu uzņēmumu darbojas pārrobežu mērogā. Šī krīze ir uzrādījusi nopietnu sadarbības, koordinācijas, konsekvences un uzticības trūkumu starp valstu uzraudzības iestādēm.

Komisija ir bijusi cieši iesaistīta dalībvalstu vērienīgo pasākumu koordinēšanā, lai atjaunotu uzticību finanšu iestādēm, izmantojot garantiju shēmas, papildu kapitāla injekcijas un pasākumus bilanču atbrīvošanai no samazinātas vērtības aktīviem, vienlaikus pārliecinoties, ka atbalsta saņēmējas iestādes veic dzīvotspējas atgūšanai vajadzīgos pasākumus. Šie centieni būtu jāpapildina ar pasākumiem krīzes atklāto uzraudzības trūkumu novēršanai.

Komisija 2008. gada novembrī pilnvaroja augsta līmeņa grupu *Jacques de Larosière* vadībā iesniegt ieteikumus Komisijai par to, kā stiprināt Eiropas uzraudzības sistēmu, lai varētu labāk aizsargāt Eiropas iedzīvotājus un atjaunotu uzticību finanšu sistēmai. Kā vienam no diviem lielākajiem pasaules finanšu tirgiem ES nepārprotami ir pienākums veicināt finansiālo stabilitāti un drošību pasaulē, un šo uzdevumu ES var veikt tikai tad, ja tai pašai ir spēcīga uzraudzības un regulējuma sistēma.

Galīgajā ziņojumā, ko *de Larosière* grupa iesniedza 2009. gada 25. februārī, ir izklāstīts līdzsvarots un pragmatisks redzējums par jauno Eiropas finanšu uzraudzības sistēmu. Šā redzējuma kodols ir ierosinājumi stiprināt valstu uzraudzības iestāžu sadarbību un koordināciju, tostarp izveidojot jaunas Eiropas uzraudzības iestādes un pirmo reizi izveidojot Eiropas līmeņa struktūru, kas atbildētu par risku pārraudzību visā finanšu sistēmā.

Komisija savā 2009. gada 4. marta paziņojumā „*Impulsi Eiropas atveseļošanai*”¹ atzinīgi novērtēja un atbalstīja šo ieteikumu² pamatvirzienu. Pamatojoties uz *de Larosière* ziņojumā iekļautajiem ieteikumiem, paziņojumā bija izklāstīts finanšu tirgu regulēšanas un uzraudzības reformu rīcības plāns. Komisija jau ir veikusi virkni pasākumu, lai īstenotu regulējuma reformu, tostarp nākot klajā ar būtiskām iniciatīvām par alternatīviem ieguldījumu fondiem, ieskaitot riska ieguldījumu fondus, un par vadītāju atalgojumu. Ar turpmākiem pasākumiem par banku kapitāla pietiekamības prasībām Komisija nāks klajā jūnijā.

¹ Komisijas 2009. gada 4. marta paziņojums Eiropadomes pavasara sanāksmei „*Impulsi Eiropas atveseļošanai*”, COM(2009) 114 galīgā redakcija.

² Skat. ES finanšu uzraudzības jautājumu augsta līmeņa grupas ziņojumu, kas publicēts 2009. gada 25. februārī. Grupu vadīja *Jacques de Larosière*.

Tā kā uzraudzības jomā ir steidzami nepieciešams pasākumus īstenot paralēli, Komisija ierosināja paātrinātu programmu ES finanšu uzraudzības reformas īstenošanai. Diskusijas Eiropadomē, Padomē un Eiropas Parlamentā, kā arī sabiedriskās apspriešanas rezultāti liecina par vienprātību attiecībā uz reformas nepieciešamību un mērķiem, kas jāsasniedz saskaņā ar *de Larosière* ziņojumu un Komisijas attiecīgajiem priekšlikumiem.

Šis paziņojums ir svarīgs atskaites punkts — tajā izklāstīta jaunās Eiropas finanšu uzraudzības sistēmas pamatstruktūra. Komisija aicina Eiropadomi atbalstīt šo struktūru, kā tā formulēta secinājumos. Paredzēts, ka tiesību aktu izmaiņas, kas vajadzīgas šajā dokumentā aprakstītās ES uzraudzības sistēmas ieviešanai, tiks sagatavotas šā gada rudenī pēc papildu apspriešanās ar ieinteresētajām personām, un tās būtu jāpieņem ar tādu aprēķinu, lai atjaunotā uzraudzības sistēma sāktu darboties 2010. gadā.

Atsauksmes par šo ziņojumu Komisija no ieinteresētajām personām gaidīs vēlākais līdz 2009. gada 15. jūlijam.

2. JAUNA ES UZRAUDZĪBAS SISTĒMA

Kā norādīts 2009. gada 4. marta paziņojumā, Komisija ierosinās, ka stiprinātajai Eiropas finanšu uzraudzības sistēmai ir jābūt veidotai no diviem jauniem pīlāriem (skatīt shēmu pielikumā):

- **Eiropas Sistēmisko risku padome (ESRP)**, kas uzraudzīs un novērtēs iespējamās finansiālās stabilitātes draudus, ko rada makroekonomiskās attīstības tendences un tendences finanšu sistēmā kopumā („makrouzraudzība”). Šajā nolūkā ESRP nodrošinātu agrīno brīdināšanu par iespējamu sistēmas līmeņa risku veidošanos un attiecīgā gadījumā sniegtu ieteikumus šo risku pārvaldībai. Līdz ar ESRP izveidi tiks novērsta viena no galvenajām krīzes atklātajām nepilnībām, proti, finanšu sistēmas jutība pret savstarpēji saistītiem, sarežģītiem, nozares un starpnozares sistēmiskiem riskiem;
- **Eiropas Finanšu uzraudzības iestāžu sistēma (EFUIS)**, ko veidos spēcīgs valstu finanšu uzraudzības iestāžu tīkls, kas strādās kopā ar jaunajām Eiropas uzraudzības iestādēm, lai nodrošinātu finansiālo stabilitāti atsevišķu finanšu uzņēmumu līmenī un aizsargātu finanšu pakalpojumu patērētājus („mikrouzraudzība”). Jaunais Eiropas tīkls balstīsies uz dalītiem un savstarpēji papildinošiem pienākumiem, apvienojot uzņēmumu uzraudzību valstu līmenī ar konkrētu uzdevumu centralizēšanu Eiropas līmenī, lai tādējādi veicinātu noteikumu saskaņotību, kā arī konsekventu uzraudzības praksi un piemērošanu. Šim tīklam jābalstās uz partnerības, elastīguma un subsidiaritātes principiem. Tas būtu vērsts uz valstu uzraudzības iestāžu savstarpējās uzticības veicināšanu, cita starpā nodrošinot, ka uzņēmējvalstu uzraudzības iestādēm ir pienācīga ietekme politikas noteikšanā attiecībā uz finansiālo stabilitāti un patērētāju aizsardzību, tādējādi radot iespēju efektīvāk pārvaldīt pārrobežu riskus.

Abu jaunās uzraudzības sistēmas pīlāru īstenošana ir būtiski svarīga, lai radītu vērtīgu sinerģiju, lai mijiedarbības rezultātā pastiprinātu ietekmi uz finansiālo stabilitāti un lai nodrošinātu pilnībā savstarpēji savienotu makrolīmeņa un mikrolīmeņa uzraudzības sistēmu. Būtu neefektīvi pastiprināt ES finanšu pakalpojumu regulējumu, līdztekus saglabājot tādu uzraudzības sistēmu, kurai šajā krīzē ir atklājušies daudzi trūkumi. Paralēli ir jākonstatē un jānovērš Kopienas tiesību transponēšanas atšķirības dalībvalstīs, ko rada pašlaik spēkā esošo direktīvu izņēmumi, atkāpes, papildinājumi vai neskaidrības, lai tādējādi noteiktu vienu

saskaņotu standartu pamatkopumu (vienotu kodeksu), ko visā Eiropas Savienībā piemērotu visas uzraudzības iestādes. Šo procesu varētu padarīt iedarbīgāku, ieviešot vairāk ES līmenī tieši piemērojamu noteikumu gadījumos, kad tas iespējams.

Uz jauno Eiropas finanšu uzraudzības sistēmu jāattiecas pilnai atbildībai pret ES politiskajām iestādēm. Šai sistēmai ir jāveicina kopējas uzraudzības kultūras attīstība, vienlaikus ievērojot visu dalībvalstu intereses un nepieciešamību nodrošināt uzticības pilnas, līdzsvarotas un nostiprinātas attiecības starp izcelsmes valsts un uzņēmējvalsts iestādēm. Tai ir jābūt sistēmai, kas balstās uz augstiem uzraudzības standartiem, kuri tiek vienlīdzīgi, taisnīgi un konsekventi piemēroti visiem tirgus dalībniekiem, vienlaikus respektējot uzraudzības iestāžu neatkarību to uzdevumu izpildē.

Ar šo iniciatīvu ES ne tikai atspoguļo savus G-20 ietvaros paustos aicinājumus uz starptautisku rīcību, lai izveidotu spēcīgāku un pasaules līmenī konsekventāku nākotnes finanšu nozares regulējuma un uzraudzības sistēmu³, bet arī nāk klajā ar modernu un vispusīgu reģionālu sistēmu, kuras principi būtu pārņemami starptautiskā līmenī.

3. EIROPAS SISTĒMISKO RISKU PADOME (ESRP)

3.1. Makrouzraudzības reformas pamatojums

Pašreizējās makrouzraudzības sistēmas nepilnības ir radījušas dramatiskas sekas visai pasaules finanšu sistēmai. Daudzas nelīdzsvarotības izpausmes, kas pasaules finanšu sistēmā pirmskrīzes laikā arvien pastiprinājās, var attiecināt uz pārmērīgu kreditēšanu un straujo aktīvu cenu kāpumu līdz ar vispārēju finanšu risku pārliecīgi zemu novērtējumu laikā, kad bija vērojama pastāvīga bezinflācijas ekonomiskā izaugsme. Šajā kontekstā G-20 nolēma stiprināt pasaules sistēmu finansiālās stabilitātes nodrošināšanai pasaules līmenī, paredzot, ka jaunizveidotajai Finansiālās stabilitātes padomei (FSP)⁴ cieši jāsadarbojas ar Starptautisko Valūtas fondu (SVF), lai nodrošinātu agrīno brīdināšanu par pasaules līmeņa makroriskiem. Līdztekus ASV valdība plāno izveidot spēcīgu struktūru, kas atbildētu par ASV finanšu sistēmas makrouzraudzību.

Līdzīgā kārtā arī ES ir vajadzīga īpaša, par visas ES finanšu sistēmas makrouzraudzību atbildīga struktūra, kas noteiktu finansiālās stabilitātes riskus un vajadzības gadījumā izteiktu brīdinājumus par riskiem un/vai sniegtu ieteikumus šo risku novēršanai. Pašreizējā ES sistēmā uz makrouzraudzību ir likts pārāk mazs uzsvars. Makrouzraudzības analīze ir sadrumstalota, un to veic dažādas atšķirīgu līmeņu iestādes bez jebkāda mehānisma, kas nodrošinātu, ka brīdinājumiem par makroriskiem un/vai ieteikumiem seko rīcība un tiek veikti attiecīgi pasākumi. Pirmskrīzes laikā savstarpēji saistīti sarežģīti tirgus riski netika pienācīgi analizēti un netika izdarīti attiecīgi secinājumi regulējuma un uzraudzības politikas jomā. Šī sadrumstalotā sistēma ir jāmaina, jo, kā parādījusi šī krīze, neveiksmīgas makrouzraudzības ekonomiskās izmaksas var būt iespaidīgas.

³ Skat. Londonas samita 2009. gada 2. aprīļa deklarāciju.

⁴ Finansiālās stabilitātes foruma (FSF) pēctece.

3.2. ESRP loma un pienākumi

Komisija ierosinās, ka ESRP ir jāizveido kā jauna, neatkarīga struktūra, kas atbild par finansiālās stabilitātes nodrošināšanu, veicot makrouzraudzību Eiropas līmenī. Turpmāk norādīts, kādi uzdevumi ESRP būs jāveic, pildot šo lomu.

ESRP loma

- vākt un analizēt visu informāciju, kas ir būtiska, lai uzraudzītu un novērtētu iespējamās finansiālās stabilitātes apdraudējumus, ko rada makroekonomiskās attīstības tendences un tendences finanšu sistēmā kopumā;
- konstatēt šos riskus un noteikt to prioritāti;
- būtisku risku gadījumā izteikt brīdinājumus par šiem riskiem;
- attiecīgā gadījumā sniegt ieteikumus par pasākumiem, kas veicami saistībā ar konstatētajiem riskiem;
- uzraudzīt, vai brīdinājumiem un ieteikumiem seko nepieciešamā rīcība;
- efektīvi sadarboties ar SVF, FSP un trešo valstu attiecīgajām iestādēm.

ESRP galvenais uzdevums būtu novērtēt visas ES finanšu sistēmas stabilitāti makroekonomiskās attīstības un vispārīgo finanšu tirgu tendenču kontekstā. Ja prognozēti nopietni stabilitātes riski, ESRP nodrošinātu agrīno brīdināšanu un attiecīgā gadījumā sniegtu ieteikumus attiecībā uz koriģējošiem pasākumiem. ESRP sniegtie brīdinājumi un ieteikumi varētu būt gan vispārīgi, gan attiekties uz konkrētām dalībvalstīm, un tiktu noteikts konkrēts termiņš attiecīgajai politiskajai rīcībai. Šie brīdinājumi un/vai ieteikumi tiktu nodoti ar *ECOFIN* padomes un/vai jauno Eiropas uzraudzības iestāžu starpniecību. ESRP kompetencē būtu arī, pamatojoties uz adresātu ziņojumiem, uzraudzīt, vai tās ieteikumi ir ievēroti.

ESRP nebūtu juridiski saistošu pilnvaru. Tomēr no ESRP tiktu sagaidīts, ka tai ir liela ietekme uz brīdinājumu/ieteikumu adresātiem, pamatojoties uz tās analīzes augsto kvalitāti un to, ka tās darbā piedalās visu ES centrālo banku vadītāji un uzraudzības iestādes, kā arī Komisija. Tātad no brīdinājumu un ieteikumu adresātiem tiktu sagaidīts, ka tie attiecīgi rīkojas, ja vien nerīkošanos nevar pienācīgi attaisnot. Citiem vārdiem sakot, turpmāku rīcību attiecībā uz brīdinājumiem un ieteikumiem nodrošinātu ar „rīkojies vai paskaidro” mehānismu. ESRP katrā konkrētā gadījumā pēc saviem ieskatiem lemtu, vai ieteikumam jābūt konfidencialam vai publiskojamam. Tomēr, ņemot vērā, ka ESRP ieteikumi nebūtu saistoši, to publiskošana palielinātu to efektivitāti.

ESRP par savu darbību būtu pilnībā jāatskaitās Padomei un Eiropas Parlamentam. Šī atskaitīšanās izpaustos kā regulāri (t.i., vismaz divreiz gadā iesniegti) ziņojumi šīm iestādēm. Šie ziņojumi varētu tikt iesniegti biežāk laikā, kad tiek piedzīvotas plašas finansiālās grūtības, kaut arī jānorāda, ka ESRP nebūtu nekādu tiešu pienākumu krīžu pārvarēšanā.

3.3. ESRP sastāvs un darbība

Makrouzraudzībā galvenajai lomai jābūt centrālajām bankām. Centrālo banku galvenie pienākumi ir saistīti ar monetārās un finansiālās stabilitātes uzturēšanu. Ir skaidrs, ka makrouzraudzības uzdevumu veikšanai vajadzīgā analīze daļēji var tikt balstīta uz centrālo

banku ekonomikas un monetārajām analīzēm, ko tās veic, lai formulētu monetāro politiku, tomēr būtu vajadzīga arī papildu informācija un analīze par finanšu sistēmas vāmajām vietām. Turklāt centrālajām bankām ir būtiska finansiālās drošības tīkla funkcija, darbojoties kā pēdējās instances aizdevējām. Tā kā finansiālās stabilitātes nodrošināšana ir centrālo banku pamatpienākums, Komisija ierosinās, lai ESRP tiktu iekļauti visu 27 dalībvalstu centrālo banku vadītāji un ECB priekšsēdētājs. Dalība ESRP neskars esošos finansiālās stabilitātes pienākumus.

Mikrouzraudzības iestādēm arī ir noteikti jāpiedalās ESRP darbā. No finanšu iestāžu un tirgu savstarpējās saiknes nepārprotami izriet, ka iespējamo sistēmisko risku uzraudzības un novērtēšanas pamatā ir jābūt plašam attiecīgo makroekonomikas un mikrofinanšu datu un rādītāju kopumam. Mikrouzraudzības iestādēm ir padziļinātas zināšanas par finanšu tirgu un lielāko uzņēmumu attīstības tendencēm, un šīm iestādēm būs būtiska informācija stabilitātes risku novērtēšanai. Šo iemeslu dēļ būtu jāiesaista EFUIS trīs Eiropas uzraudzības iestādes, kā arī pieredzējuši valstu uzraudzības iestāžu pārstāvji. Lai nodrošinātu ESRP darba efektivitāti, ESRP piedalītos tikai visu triju Eiropas uzraudzības iestāžu priekšsēdētāji. Tomēr papildus katram centrālās bankas vadītājam novērotāja statusā būtu jāpiedalās vienam pieredzējušam valsts uzraudzības iestāžu pārstāvim (t.i., pēc formulas 1+1). Centrālās bankas vadītāju katrā sanāksmē varētu pavadīt cits pārstāvis atkarībā no ESRP apspriežamajiem jautājumiem, īpaši attiecībā uz tām dalībvalstīm, kurās ir vairākas uzraudzības iestādes.

ESRP locekļu vidū būtu arī Komisijas loceklis, jo Komisijai saskaņā ar Līgumu ir makroekonomiskās uzraudzības pienākumi. Komisija regulāri uzrauga un analizē makroekonomiskās attīstības tendences un politiku un nosaka makrofinanšu riskus. Tai ir gan vajadzīgās speciālās zināšanas par valstīm, gan ES līmeņa perspektīva, tādējādi tā varētu sniegt lietderīgu ieguldījumu ESRP darbā.

Finanšu ministru dalība ESRP varētu tikt uztverta kā tāda, kas kaitē padomes lomai sniegt neatkarīgu tehnisko analīzi par makroriskiem. Tomēr, tā kā budžeta un/vai nodokļu politika var attiecīgi veicināt vai mazināt finansiālās stabilitātes riskus, finanšu ministrus ESRP sanāksmēs novērotāja statusā pārstāvētu Ekonomikas un finanšu komitejas (EFK) priekšsēdētājs. Tas arī dotu iespēju ņemt vērā finanšu ministru lomu krīžu pārvarēšanā un nodrošinātu optimālu informācijas apriti starp ESRP un politiskajām iestādēm.

ESRP sanāksmes notiktu vismaz reizi ceturksnī, bet biežāk tās rīkotu laikā, kad finanšu sistēmā vērojama spriedze. Tiesības apmeklēt šīs sanāksmes un uzstāties tajās būtu visiem ESRP locekļiem un novērotājiem. Tomēr, lai racionalizētu lēmumu pieņemšanas procesu, balsstiesības būtu vienīgi ESRP locekļiem, t.i., vienīgi ECB priekšsēdētājam, valstu centrālo banku vadītājiem, Eiropas uzraudzības iestāžu priekšsēdētājiem un Komisijas loceklim. Katram loceklim būtu viena balss, un lēmumi tiktu pieņemti ar vienkāršu balsu vairākumu.

Saskaņā ar *de Larosière* ziņojumā iekļauto ieteikumu ESRP priekšsēdētājam būtu jābūt ECB priekšsēdētājam (tādā gadījumā, tā kā ESRP priekšsēdētājs ir neatkarīgs, locekļu vidū būtu jābūt arī ECB priekšsēdētāja vietniekam). Tā kā priekšsēdētājs būtu no Eurosistēmā ietilpstošas centrālās bankas, šķistu pareizi, ka priekšsēdētāja vietnieku ievēlē no kādas no dalībvalstīm ārpus eurozonas.

Lai sagatavotu ESRP sanāksmes un nodrošinātu to efektivitāti, būtu jāizveido neliela koordinācijas komiteja, kurā ietilptu ESRP priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieks, vēl pieci ESRP centrālo banku locekļi, jauno Eiropas uzraudzības iestāžu priekšsēdētāji un Komisijas loceklis. Papildus tam būtu jāizveido tehniska padomdevēja komiteja, kas sniegtu

atbalstu ESRP darbā, tostarp sagatavotu sīki izstrādātas tehniskās analīzes par finansiālās stabilitātes jautājumiem. Būtu vēlams, lai ESRP, veicot savus pienākumus, konsultētos ar privātā sektora ieinteresētajām personām, tostarp patērētāju pārstāvjiem. ECB nodrošinās ESRP sekretariāta funkcijas, kā arī sniegs analītisku, administratīvu un loģistikas atbalstu.

Pasaules līmeņa agrīnās brīdināšanas sistēmas kontekstā ESRP cieši sadarbotos ar SVF, FSP un trešo valstu attiecīgajām iestādēm, piemēram, vēršot uzmanību uz iespējamiem pasaules finanšu sistēmas riskiem ārpus ES. Tādējādi ESRP palielinātu ES ietekmi pasaules līmeņa riska brīdinājumu sistēmā.

Eiropas Sistēmisko risku padomes (ESRP) sastāvs

Locekļi:

- priekšsēdētājs — ECB priekšsēdētājs;
- priekšsēdētāja vietnieks (ESRP locekļu ievēlēts);
- 27 valstu centrālo banku vadītāji;
- ECB priekšsēdētāja vietnieks;
- triju Eiropas uzraudzības iestāžu priekšsēdētāji;
- Eiropas Komisijas loceklis.

Novērotāji:

- valsts uzraudzības iestāžu pārstāvis, kas pavadā centrālās bankas vadītāju pēc formulas 1+1;
- EFK priekšsēdētājs.

3.4. ESRP juridiskais pamats

Tikai tad, ja sistēma ir tāda, kurā ir pienācīgi ņemta vērā mikrorisku un makrorisku savstarpējā mijiedarbība, visām ieinteresētajām personām, t.i., finanšu iestādēm, ieguldītājiem un patērētājiem, var rasties tāda uzticēšanās, lai iesaistītos pārrobežu finanšu darbībās. Līdz šim uzraudzība pārāk bieži ir notikusi tikai mikrolīmenī, uzraudzības iestādēm izvērtējot atsevišķu finanšu iestāžu bilances, taču nepietiekami ņemot vērā iestāžu savstarpējo mijiedarbību, kā arī iestāžu mijiedarbību ar finanšu sistēmu kopumā. Šādas plašākas perspektīvas nodrošināšana ir makrouzraudzības iestāžu uzdevums. Šīm uzraudzības iestādēm ir jāuzrauga un jānovērtē iespējamie finansiālās stabilitātes riski, ko rada tādas attīstības tendences, kam var būt ietekme nozares līmenī vai visas finanšu sistēmas līmenī. Pievēršoties šādiem riskiem, ESRP būtu neatņemama sastāvdaļa integrētā ES uzraudzības struktūrā, kas ir vajadzīga, lai sekmētu savlaicīgu un konsekventu politisko reakciju dalībvalstīs, tādējādi novēršot atšķirīgu pieeju izmantošanu un uzlabojot iekšējā tirgus darbību. Turklāt ESRP kā neatņemama juridiskās un institucionālās sistēmas sastāvdaļa veicinās to, ka Kopienas noteikumi pārrobežu finanšu pakalpojumu jomā tiek īstenoti un piemēroti konsekventā, saskaņotā un efektīvā veidā.

Apsvērusi dažādus iespējamus variantus, Komisija uzskata, ka piemērotākais risinājums ir veidot ESRP kā struktūru, kurai nav juridiskas personas statusa, pamatojoties uz EK līguma

95. pantu. Šis juridiskais pamats dotu ESRP iespēju nodrošināt iepriekš aprakstītās pamatiezīmes un pilnvaras, kas attiektos uz visu finanšu nozari bez izņēmumiem, ieskaitot apdrošināšanu. Turklāt tas radītu iespēju ESRP kopā ar EFUIS izveidot kopēju novatorisku finanšu uzraudzības sistēmu, vienlaikus paturot skaidru pienākumu nošķirumu starp ESRP un pārējām iestādēm. Šā juridiskā pamata izvēle neliedz uzlikt pienākumus ECB attiecībā uz ESRP uzdevumiem, izmantojot tiesību aktu, kas pieņemts, pamatojoties uz EK līguma 105. panta 6. punktu.

4. EIROPAS FINANŠU UZRAUDZĪBAS IESTĀŽU SISTĒMA (EFUIS)

4.1. Mikrouzraudzības reformas pamatojums

Mikrouzraudzības jomā ES ir sasniegusi iespēju robežas tam, ko iespējams izdarīt, ņemot vērā pašreizējo statusu, kāds ir Eiropas uzraudzības iestāžu komitejām⁵ (3. līmeņa komitejas), kuras joprojām ir Komisijas padomdevējas struktūras. Neraugoties uz vairākiem uzlabojumiem, kas veikti attiecībā uz šīm komitejām, ES vairs nevar turpināt pastāvēt situācija, ka: nav mehānisma, kas nodrošinātu, ka valstu uzraudzības iestādes attiecībā uz pārrobežu iestādēm pieņem vispiemērotākos uzraudzības lēmumus; valstu uzraudzības iestāžu vidū nenotiek pietiekama sadarbība un informācijas apmaiņa; valstu iestāžu kopīga rīcība ir rets sasniegums, ņemot vērā regulējuma un uzraudzības prasību neviendabību; Eiropas līmeņa problēmu risināšanai valsts līmeņa risinājumi bieži vien ir vienīgā reālā iespēja; viens tiesību akts tiek interpretēts daudzos dažādos veidos. Jaunā EFUIS būs izveidota tā, lai novērstu šos trūkumus un nodrošinātu sistēmu, kas atbilst mērķim par stabilu un vienotu ES finanšu tirgu finanšu pakalpojumiem, saslēdzot valstu uzraudzības iestādes spēcīgā Kopienas tīklā.

4.2. EFUIS loma un pienākumi

EFUIS būtu jāklūst par darbotiespējīgu Eiropas līmeņa tīklu, kuram ir dalīti un savstarpēji papildinoši pienākumi. ES līmenī visas trīs līdzšinējās uzraudzības iestāžu komitejas tiktu aizstātas ar trim jaunām Eiropas uzraudzības iestādēm, t.i., Eiropas Banku iestādi (EBI), Eiropas Apdrošināšanas un fondēto pensiju iestādi (EAFPI) un Eiropas Vērtspapīru iestādi (EVI), kurām būtu juridiskas personas statuss. Šīs jaunās Eiropas uzraudzības iestādes pārņems visus pašreizējo uzraudzības iestāžu komiteju uzdevumus⁶, taču papildus tām būs lielāka atbildība, noteiktas juridiskas pilnvaras un lielāka autoritāte (skatīt turpmāk). Tās arī veicinātu vienota saskaņotu noteikumu kopuma izstrādi, uzlabotu pārrobežu iestāžu uzraudzību, izstrādājot kopējas uzraudzības prasības un pieejas, un palīdzētu atrisināt iespējamās valstu uzraudzības iestāžu domstarpības.

Parastie uzraudzības uzdevumi joprojām galvenokārt tiks veikti valstu līmenī — valstu uzraudzības iestādes joprojām būs atbildīgas par atsevišķu subjektu uzraudzību, piemēram, attiecībā uz kapitāla pietiekamību. Šī pieeja atspoguļo to, ka pagaidām, kā to pierādījusi pašreizējā krīze, finanšu iestāžu glābšanai vajadzīgie līdzekļi joprojām nāk no valsts līmeņa un no valsts nodokļu maksātājiem. Attiecībā uz pārrobežu iestādēm uzraudzības iestāžu kolēģijas, kas tiek veidotas⁷, būs uzraudzības sistēmas stūrakmens, un tām būtu jābūt lielai

⁵ Eiropas Banku uzraudzītāju komiteja (EBUK), Eiropas Apdrošināšanas un fondēto pensiju komiteja (EAFPK) un Eiropas Vērtspapīru regulatoru komiteja (EVRK), bieži dēvētas arī par „Lamfalussy 3. līmeņa komitejām”.

⁶ Piemēram, sniegt tehniskas konsultācijas Eiropas Komisijai.

⁷ Attiecībā uz lielākajām ES finanšu grupām kolēģijas jau ir izveidotas vai tiek veidotas 2009. gadā.

nozīmei, nodrošinot līdzsvarotu informācijas plūsmu starp izcelsmes valsts un uzņēmējvalsts iestādēm. Eiropas uzraudzības iestādēm būtu jāpiedalās uzraudzības iestāžu kolēģiju sanāsmēs kā novērotājam, lai tādējādi veicinātu kopējas uzraudzības kultūras un konsekventas uzraudzības prakses veidošanos. Šādi izveidota, EFUIS apvienos priekšrocības, ko sniedz vispārēja Eiropas finanšu uzraudzības sistēma, un speciālās zināšanas, kādas ir vietējām uzraudzības struktūrām, kuras ir vistuvāk to kompetences jomā ietilpstošajām iestādēm.

Lai EFUIS varētu darboties efektīvi, būs vajadzīgi papildu pasākumi un grozījumi nozaru tiesību aktos, lai finanšu regulējumam nodrošinātu lielāko saskaņotību. Mērķis būs panākt, lai uzraudzības iestāžu piemērojamie noteikumi būtu daudz saskaņotāki, kā arī panākt lielāku valsts līmeņa pilnvaru un pieejamo sankciju konsekveni. Attiecībā uz pēdējo minēto punktu Komisija nāks klajā ar priekšlikumiem šoruden.

Lai sasniegtu savus mērķus, jauno Eiropas uzraudzības iestāžu rīcībā būs jābūt vajadzīgajiem līdzekļiem, lai īstenotu turpmāk aprakstītās funkcijas.

(1) Izveidot vienotu saskaņotu noteikumu kopumu

Iestādes:

- konkrētās jomās izstrādās saistošus tehniskos standartus, pamatojoties uz Kopienu tiesību aktos noteiktiem kritērijiem (piemēram, uzraudzības standartus uzraudzības iestāžu kolēģijām un tehniskos standartus iekšējo modeļu apstiprināšanai). Šie standarti stāsies spēkā noteiktā termiņā, ja Komisija tiem būs piekritusi, neizvirzot iebildumus,
- sagatavos skaidrojošas pamatnostādnes, ko kompetentās valstu iestādes piemērotu, pieņemot savus lēmumus, īpaši attiecībā uz finanšu iestāžu licencēšanu un uzraudzību.

(2) Nodrošināt ES noteikumu konsekventu piemērošanu

Pat ja pastāv vienots saskaņotu noteikumu kopums, nav izslēgts, ka atsevišķos gadījumos šo noteikumu piemērošanā var būt atšķirīgi viedokļi par Kopienu tiesību aktu piemērošanu. Tāpēc Eiropas uzraudzības iestādēm Kopienu tiesību aktos skaidri paredzētos gadījumos būtu jābūt iespējai nodrošināt Kopienu tiesību aktu konsekventu piemērošanu.

– Domstarpības valstu uzraudzības iestāžu starpā

Ja valstu uzraudzības iestādēm ir atšķirīgi viedokļi, Eiropas uzraudzības iestādēm būtu jāveicina dialogs un jāpalīdz uzraudzības iestādēm panākt vienošanos. Ja arī pēc saskaņošanas posma valstu uzraudzības iestādes nav spējušas panākt vienošanos, Eiropas uzraudzības iestādēm būtu jāatrisina attiecīgais jautājums, pieņemot lēmumu. Tomēr šāds risinājums nepārprotami būtu galējais variants, jo vairumā gadījumu attiecīgajām valstu iestādēm būtu jāspēj panākt vienošanos saskaņošanas procedūras laikā.

– Acīmredzams Kopienu tiesību pārkāpums

Būtu jāievieš arī tāds mehānisms, ar kuru risināt situācijas, kad valsts uzraudzības iestāde rīkojas acīmredzami pretrunā spēkā esošajiem Kopienu tiesību aktiem. Eiropas uzraudzības iestādes pēc savas iniciatīvas vai pēc viena vai vairāku valsts uzraudzības iestāžu vai Komisijas pieprasījuma izskatītu šo jautājumu un attiecīgā gadījumā pieņemtu attiecīgajai valsts uzraudzības iestādei adresētu ieteikumu par veicamajiem pasākumiem.

Saskaņā ar vispārējo pienākumu ievērot Kopienas tiesību aktus attiecīgā valsts iestāde tiktu aicināta noteiktā termiņā izpildīt šo ieteikumu. Tajos maz iespējamajos gadījumos, kad situācija to prasītu, Eiropas uzraudzības iestādes informētu Komisiju par konkrēto gadījumu. Īsi pēc Eiropas uzraudzības iestāžu ieteikuma pieņemšanas Komisija varētu pieņemt lēmumu, uzliekot konkrētajai valsts uzraudzības iestādei pienākumu attiecīgi vai nu veikt konkrētus pasākumus, vai atturēties no to veikšanas, lai tādējādi nodrošinātu pilnīgu atbilstību *acquis communautaire* finanšu pakalpojumu jomā.

Ja valstu uzraudzības iestādes neīstenotu Kopienas tiesību aktus vai kavētos veikt pasākumus vai ja būtu nepieciešama steidzama rīcība, Eiropas uzraudzības iestādes varētu tikt pilnvarotas pieņemt finanšu iestādēm tieši piemērojamus lēmumus saistībā ar prasībām, kas izriet no ES regulām par finanšu iestāžu un tirgu uzraudzību un par finanšu sistēmas stabilitāti. Šie lēmumi neskartu Komisijas pilnvaras sākt pārkāpuma procedūru pret dalībvalstīm.

(3) Nodrošināt kopēju uzraudzības kultūru un konsekventu uzraudzības praksi

Jaunās Eiropas uzraudzības iestādes veidos kopēju Eiropas uzraudzības kultūru un konsekventu uzraudzības praksi, piemēram, sagatavojot kopējas apmācību programmas un piedaloties uzraudzības iestāžu kolēģiju sanāksmēs novērotāju statusā. Tās varētu arī rosināt uzdevumu un pienākumu deleģēšanu valstu uzraudzības iestāžu starpā.

(4) Pilntiesīgas uzraudzības pilnvaras attiecībā uz atsevišķiem subjektiem

Eiropas uzraudzības iestādēm būs atļauja izsniegšanas un uzraudzības pienākums attiecībā uz atsevišķiem Eiropas nozīmes subjektiem, piemēram, kredītreitingu aģentūrām un ES centrālo mijieskaita darījumu starpniekiestādēm. Šie pienākumi varētu ietvert tādas pilnvaras kā izmeklēšanu, pārbaudes uz vietas un uzraudzības lēmumu pieņemšanu. Minētie pienākumi tiktu noteikti nozaru tiesību aktos (piemēram, regulā par kredītreitingu aģentūrām). Tādējādi uzraudzība kļūtu ne tikai efektīvāka, bet arī racionālāka, jo attiecīgajām uzraudzītajām iestādēm būtu jāvērtē tikai vienā vienotā iestādē. Eiropas uzraudzības iestādes varētu tikt iesaistītas arī Eiropas līmeņa uzņēmumu apvienošanās un iegādes procesu novērtēšanā visas finanšu nozares mērogā⁸.

(5) Nodrošināt koordinētu reakciju krīzes situācijās

Eiropas uzraudzības iestādēm būtu jābūt spēcīgai koordinēšanas lomai krīzes situācijās — tām būtu jāveicina sadarbība un informācijas apmaiņa kompetento iestāžu vidū, vajadzības gadījumā jādarbojas kā vidutājam, jāpārbauda visām ieinteresētajām personām paredzētās informācijas uzticamība un jāpalīdz attiecīgajām iestādēm pieņemt un īstenot pareizos lēmumus. Attiecībā uz pēdējo punktu Eiropas līmeņa pilnvaru ieviešana 2009. gada vidū radīs valstu iestādēm iespēju, pildot savus pienākumus, ņemt vērā citu dalībvalstu finansiālās stabilitātes aspektus. Šajā ziņā ir ļoti svarīgi iespējami strauji panākt virzību attiecībā uz sloga dalījuma un konfliktu risināšanas mehānismiem, lai tādējādi palielinātu valstu iestāžu savstarpējo uzticēšanos un nostiprinātu EFUIS darbību. Atsevišķās krīzes situācijās Eiropas uzraudzības iestādes varētu tikt pilnvarotas pieņemt ārkārtas lēmumus (piemēram, par pārdošanu īsajā pozīcijā), šo ārkārtas procedūru jomu nosakot Kopienas tiesību aktos.

⁸ ES valsts atbalsta noteikumu piemērošana un Kopienas līmeņa apvienošanas darījumu konkurences aspektu izvērtēšana saskaņā ar EK uzņēmumu apvienošanās regulu paliktu ekskluzīvā Komisijas kompetencē.

(6) *Vākt mikrouzraudzības informāciju*

Eiropas uzraudzības iestādēm būtu jāatbild par visas valstu uzraudzības iestāžu nodrošinātās mikrouzraudzības informācijas apkopošanu. Šajā nolūkā Eiropas uzraudzības iestādēm būtu jāizveido un jāpārvalda centrāla Eiropas līmeņa datubāze. Šī informācija būtu pieejama attiecīgajām iestādēm uzraudzības iestāžu kolēģijās un varētu tikt nodota ESRP apkopotā un/vai anonīmā veidā (skatīt 5. iedaļu). Līdz ar to, iespējams, vajadzēs izdarīt grozījumus spēkā esošajos nozaru tiesību aktos.

(7) *Veikt starptautiskas funkcijas*

Neskarot Eiropas Savienības iestāžu institucionālās pilnvaras, Eiropas uzraudzības iestādēm varētu tikt noteiktas atsevišķas funkcijas starptautiskajās darbībās, ieskaitot tehniskas vienošanās ar starptautiskām organizācijām un tāda paša līmeņa trešo valstu iestādēm. Eiropas uzraudzības iestādes varētu arī palīdzēt Komisijai sagatavot lēmumus par līdzvērtības jautājumiem attiecībā uz trešo valstu uzraudzības režīmiem.

(8) *Aizsargpasākumi*

Iepriekš aprakstīto pilnvaru īstenošanas regulējums tiks izsmelši un precīzi noteikts attiecīgajos nozares tiesību aktos. Šo pilnvaru piešķiršana notiks, pilnībā ievērojot Līguma 226. un 228. pantu. Neskarot Kopienas tiesību piemērošanu un ņemot vērā dalībvalstu iespējamās atbildības jomas, saskaņā ar iepriekš aprakstītajiem mehānismiem pieņemtie lēmumi nedrīkstēs tieši skart dalībvalstu fiskālos pienākumus. Turklāt ir jābūt iespējai ikvienu Eiropas uzraudzības iestāžu vai Komisijas lēmumu pārskatīt Kopienas tiesās.

4.3. ESRP sastāvs un darbības struktūra

Iepriekš aprakstītā uzraudzības pieeja, izmantojot tīklu, kurā jaunās Eiropas uzraudzības iestādes strādātu kopā ar valstu finanšu uzraudzības iestādēm, ir ierosināta saskaņā ar *de Larosière* ziņojumu, atsakoties no tādiem risinājumiem kā uzraudzības pilnīga centralizēšana ES līmenī, kam nav vispārēja atbalsta. Tomēr, tā kā uzraudzības kvalitāte un konsekvence Eiropā ir jāuzlabo steidzami, Komisija uzskata, ka *de Larosière* grupas ierosinātie sagatavošanas darbi ir jāveic ātrāk, lai nostiprinātā sistēma sāktu darboties 2010. gadā.

Komisija apzinās, ka attiecībā uz piemērotāko uzraudzības struktūru daudzās pasaules valstīs notiek asas diskusijas, kuras līdz šim nav devušas viennozīmīgu rezultātu, taču iespējamie varianti ir šādi: 1) viena vienota uzraudzības iestāde visām nozarēm, 2) atsevišķas uzraudzības iestādes attiecīgi konsultatīvajai uzraudzībai un uzņēmējdarbības veikšanas uzraudzībai visām finanšu iestādēm (tā dēvētais „*twin peaks*” modelis) un 3) nozaru pieeja (t.i., atsevišķas uzraudzības iestādes attiecīgi banku, apdrošināšanas sabiedrību un vērtspapīru darbībām). Tomēr Komisija uzskata, ka pašlaik Eiropas līmenī vēlamākais variants ir paturēt trešo pieeju, izmantojot esošās struktūras, jo nav pārliecinošu pierādījumu tam, ka citas struktūras varētu efektīvāk nodrošināt tās pilnvaras, kas paredzētas Eiropas uzraudzības iestādēm. Šo pilnvaru galvenais uzsvars nav tieša uzraudzība, tāpēc uz tām ne obligāti ir attiecināmi valsts līmeņa diskusijās par uzraudzības struktūru izmantotie argumenti un pierādījumi. Šo iemeslu dēļ Komisija ierosinās par pamatu izmantot esošās struktūras un, ja būs vajadzīgs, radīt iespēju tās vēlāk pielāgot, pēc noteikta termiņa paredzot pārskatīšanu.

Tomēr, lai atspoguļotu būtiskās tirgus tendences un reālijas, ierosinātajā struktūrā ļoti svarīga būs starpnozaru sadarbība. Ja nozaru konverģence turpināsies, visām trim Eiropas uzraudzības

iestādēm un Komisijas pārstāvim būs arvien svarīgāk izvērtēt attiecīgo nozaru režīmus, lai noteiktu kopējus principus un izprastu iespējamās atšķirības. Līdz ar to struktūrā ir jāiekļauj vispārēja koordinācijas komiteja, lai nodrošinātu savstarpēju sapratni, sadarbību un konsekventu uzraudzības pieeju triju jauno Eiropas uzraudzības iestāžu vidū un tādējādi varētu risināt starpnozaru problēmjautājumus, tostarp attiecībā uz finanšu konglomerātiem, un nodrošināt līdzvērtīgus nosacījumus. Turklāt katrai Eiropas uzraudzības iestādei būtu jābūt iespējai piedalīties pārējo Eiropas uzraudzības iestāžu sanāksmēs kā novērotājai.

Katrai no jaunajām iestādēm būtu uzraudzības iestāžu padome, kurā būtu attiecīgo valsts uzraudzības iestāžu augstākā līmeņa pārstāvji un kuru vadītu attiecīgās Eiropas uzraudzības iestādes priekšsēdētājs. Komisijas, ESRP un EBTA-EEZ valstu attiecīgo uzraudzības iestāžu pārstāvjiem uzraudzības iestāžu padomē būtu jāpiedalās novērotāja statusā. Tomēr tie nevarētu piedalīties diskusijās, kuras attiektos uz konkrētām finanšu iestādēm. Saskaņā ar līdzšinējo praksi būtu jāizveido arī valde, kas nodarbotos ar vispārīgiem darbības jautājumiem (budžetu utt.), un tā ietvertu Komisiju. Eiropas uzraudzības iestāžu priekšsēdētājiem un ģenerālsekretāriem būtu jābūt neatkarīgiem profesionāļiem, kas nodarbināti uz pilnu slodzi. Priekšsēdētājs tiktu iecelts, rīkojot atklātu konkursu. Šo iecelšanu apstiprinātu Eiropas Parlaments, un pilnvaru laiks būtu 5 gadi.

Eiropas Finanšu uzraudzības iestāžu sistēmas sastāvs

I. Koordinācijas komiteja

- Triju Eiropas uzraudzības iestāžu un Komisijas pārstāvji.

II. Trīs Eiropas uzraudzības iestādes (Eiropas Banku iestāde (EBI), Eiropas Apdrošināšanas un fondēto pensiju iestāde (EAFPI) un Eiropas Vērtspapīru iestāde (EVI))

Katras Eiropas uzraudzības iestādes uzraudzības iestāžu padome:

- Eiropas uzraudzības iestādes priekšsēdētājs;
- attiecīgo valsts uzraudzības iestāžu priekšsēdētāji.

Novērotāji:

- Komisijas pārstāvis;
- ESRP pārstāvis;
- katras EBTA-EEZ valsts attiecīgās valsts uzraudzības iestādes pārstāvis.

Katras Eiropas uzraudzības iestādes valde:

- attiecīgo valsts uzraudzības iestāžu un Komisijas pārstāvji.

III. Valstu uzraudzības iestādes

Uzraudzības iestāžu padomes sanāksmes būtu jārīko regulāri, papildu sanāksmes organizējot krīzes laikā. Eiropas uzraudzības iestāžu lēmumi par tehniskajiem noteikumiem tiktu pieņemti padomē ar kvalificētu balstu vairākumu, ievērojot Līgumā noteikto balsu skaitu katrai dalībvalstij. Attiecībā uz citām Eiropas uzraudzības iestāžu funkcijām būtu jāparedz atsevišķa kārtība. Piemēram, lēmumi par spēkā esošo tiesību aktu piemērošanu būtu jāpieņem ar vienkāršu balsu vairākumu pēc principa „viena persona — viena balss”.

Katrai Eiropas uzraudzības iestādei būtu savs budžets, kura izpildi apstiprinātu Eiropas Parlaments. Šo iestāžu līdzekļi varētu tikt nodrošināti no ES budžeta, kā arī no citiem avotiem, piemēram, valstu iestāžu iemaksām. Budžetiem jābūt tādiem, kas atbilst šo iestāžu pienākumiem un nodrošina to neatkarību. Eiropas uzraudzības iestādēm būtu jāveido strukturēti kontakti ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, ieskaitot patērētājus.

Ļoti svarīgi būs nodrošināt šo Eiropas uzraudzības iestāžu neatkarību. Šīm iestādēm ir jābūt maksimāli neatkarīgām no citu jomu valsts iestādēm un no Eiropas Savienības iestādēm, kuras nedrīkstēs iejaukties Eiropas uzraudzības iestāžu lēmumos. Tomēr Eiropas uzraudzības iestādes būtu pilnībā atbildīgas Padomei, Eiropas Parlamentam un Komisijai. Lai šī pieeja darbotos, liela nozīme būs pārredzamībai, un Eiropas uzraudzības iestādēm būtu bieži (piemēram, vismaz divreiz gadā) oficiāli jāatskaitās Eiropas Savienības iestādēm.

4.4. EFUIS juridiskais pamats

Eiropas uzraudzības iestāžu izveidošanas juridiskajam pamatam būtu jābūt EK līguma noteikumam, kas ir konkrētais juridiskais pamats politikai, kuru šīs iestādes tiks aicinātas īstenot.

Finanšu un ekonomiskā krīze ir radījusi riskus iekšējā tirgus stabilitātei. Stabīlas un uzticamas finanšu sistēmas atjaunošana un saglabāšana ir absolūts priekšnoteikums, lai iekšējā tirgū saglabātu uzticēšanos un konsekvenci un tādējādi saglabātu un uzlabotu nosacījumus pilnībā integrēta un darbotiespējīga finanšu pakalpojumu iekšējā tirgus izveidei. Turklāt dziļāk un plašāk integrēti finanšu tirgi rada labākas iespējas finansējuma un risku dažādošanai un tādējādi veicina tautsaimniecības spēju absorbēt satricinājumus. Līdz ar to finansiālā integrācija un stabilitāte veicina viena otru.

Papildus EFUIS un triju Eiropas uzraudzības iestāžu izveidei tiks izstrādāts vienots noteikumu kopums, kas nodrošinās noteikumu vienkāršu piemērošanu ES un tādējādi veicinās iekšējā tirgus pienācīgu darbību. Eiropas uzraudzības iestādēm būs uzdevums palīdzēt valstu iestādēm konsekvēnti interpretēt un piemērot Kopienas noteikumus.

Eiropas Kopienas Tiesa ir atzinusi⁹, ka EK līguma 95. pants par pasākumu paredzēšanu, lai tuvinātu tiesību aktus, kuri attiecas uz iekšējā tirgus izveidi un darbību, ir atbilstīgais juridiskais pamats, lai paredzētu tādas „Kopienas iestādes izveidošanu, kuras uzdevums ir sniegt ieguldījumu saskaņošanas procesa realizācijā”, ja šādai iestādei uzticētie uzdevumi ir cieši saistīti ar to tiesību aktu priekšmetu, ar kuriem tiek tuvinātas dalībvalstu tiesības.

Tā kā uzdevumi, kurus paredzēts uzticēt Eiropas uzraudzības iestādēm, ir cieši saistīti ar pasākumiem, kas īstenoti, reaģējot uz finanšu krīzi, un pasākumiem, kas minēti paziņojumā „*Impulsi Eiropas atveseļošanai*”, šīs iestādes saskaņā ar Tiesas judikatūru var tikt izveidotas, pamatojoties uz EK līguma 95. pantu.

5. EFUIS UN ESRP SADARBĪBA

Ierosinātā ES uzraudzības sistēma var veiksmīgi darboties vienīgi tad, ja ESRP un EFUIS efektīvi sadarbojas. Reformas mērķis ir nodrošināt veiksmīgāku makrouzraudzības un mikrouzraudzības mijiedarbību. Lai izpildītu makrouzraudzības iestādes pienākumus, ESRP

⁹ Skat. EKT spriedumu lietā C-217/04, 44. punkts.

būs vajadzīgi aktuāli un saskaņoti mikrouzraudzības dati, savukārt valstu iestāžu veiktajai mikrouzraudzībai būtu lietderīga ESRP īpašā informācija par makrouzraudzības vidi. Lai novērstu pagātnē pieļautās kļūdas, būtiska nozīme būs saistošām mikrouzraudzības un makrouzraudzības līmeņa sadarbības un informācijas apmaiņas procedūrām.

Lai konstatētu ES finanšu sistēmas stabilitātes riskus un noteiktu to prioritāti, ESRP būtu: 1) no EFUIS jāsāņem vajadzīgie mikrouzraudzības dati, īpaši par lielām pārrobežu grupām ar sarežģītu struktūru, un 2) jābūt iespējai veikt specifiskus apsekojumus par konkrētiem jautājumiem, kuros vajadzīga tieša valstu uzraudzības iestāžu un/vai tirgus dalībnieku iesaiste. Komisija ierosinās, lai saskaņā ar noteikumiem par jauno Eiropas uzraudzības iestāžu izveidi valstu uzraudzības iestādes nodotu vajadzīgo informāciju Eiropas uzraudzības iestādēm. Pilnvaras saņemt visu finansiālajai stabilitātei būtisko informāciju varētu tikt piešķirtas ESRP ar ESRP izveides juridisko instrumentu apvienojumā ar jauno Eiropas uzraudzības iestāžu izveides juridiskajiem instrumentiem. Savukārt regulās, ar kurām izveidotas jaunās Eiropas uzraudzības iestādes, tām būtu noteikts pienākums periodiski (piemēram, ik mēnesi) sniegt ESRP apkopotus un attiecīgus anonīmus neapkopotus datus par visām finanšu iestādēm un tirgiem, bet jo īpaši par lielām pārrobežu grupām ar sarežģītu struktūru. Tā kā šie dati un informācija ir sensitīvi, būs ļoti svarīgi nodrošināt ESRP un EFUIS sadarbības konfidencialitāti, un būs jānodrošina pienācīgas tiesiskās aizsardzības garantijas. Turklāt, lai kolēģijas varētu saņemt aktuālu informāciju par makrouzraudzības vidi, kurā darbojas finanšu iestādes, varētu paredzēt ESRP pārstāvju dalību novērotāju statusā.

6. SECINĀJUMI

Komisija aicina Eiropadomi:

- atbalstīt to, ka tiek izveidota jauna Eiropas Sistēmisko risku padome (ESRP), kuru vada ECB priekšsēdētājs un kurā darbojas valstu centrālo banku vadītāji, triju Eiropas uzraudzības iestāžu priekšsēdētāji un Eiropas Komisijas loceklis. ESRP darbā būtu cieši jāiesaista arī valstu uzraudzības iestādes un Ekonomikas un finanšu komitejas priekšsēdētājs;
- piekrist tam, ka ESRP tiek uzdots pastāvīgi vērtēt visas finanšu sistēmas stabilitāti un tai tiek nodrošināta vajadzīgā autoritāte, lai sniegtu savlaicīgus brīdinājumus un ieteikumus attiecībā uz koriģējošiem pasākumiem un lai uzraudzītu to ievērošanu;
- piekrist tam, ka tiek izveidota jauna Eiropas Finanšu uzraudzības iestāžu sistēma (EFUIS), kura sastāv no trim jaunām Eiropas uzraudzības iestādēm, kas veido tīklu ar valstu uzraudzības iestādēm, lai tādējādi izstrādātu kopējas uzraudzības pieejas visu finanšu uzņēmumu uzraudzībai, aizsargātu finanšu pakalpojumu patērētājus un veicinātu vienota saskaņotu noteikumu kopuma izstrādi. EFUIS cita starpā būtu jāizstrādā tehniskie standarti, jāpalīdz konsekvēti piemērot Kopienas tiesības un jāatrisina uzraudzības iestāžu domstarpības;
- uzsvērt to, cik svarīga ir patiesi integrēta pieeja Eiropas finanšu uzraudzībai: ir vajadzīga cieša ESRP un EFUIS mijiedarbība, ieskaitot apmaiņu ar mikrouzraudzības informāciju, kura ir būtiska makrouzraudzības analīzēm; attiecīgajām personām ir jābūt ieinteresētām pienācīgi reaģēt uz brīdinājumiem par riskiem un/vai uz ieteikumiem; ESRP ir jādarbojas kā starpniecei ar starptautiskajām iestādēm, jo īpaši FSP un SVF;

- atbalstīt Komisijas nodomu pēc iespējas drīz nākt klajā ar jaunās ES uzraudzības sistēmas ieviešanai vajadzīgajām izmaiņām tiesību aktos, pamatojoties uz šajā paziņojumā izklāstītajām ievirzēm un pēc papildu apspriešanās ar ieinteresētajām personām, un vajadzīgos pasākumus pieņemt ar tādu aprēķinu, lai atjaunotā uzraudzības sistēma sāktu darboties 2010. gadā;
- atbalstīt arī to, ka tiek paātrināts darbs pie vispusīgas pārrobežu sistēmas izveides, lai stiprinātu Eiropas Savienības krīžu pārvarēšanas sistēmas, ieskaitot garantiju shēmas un sloga dalīšanu.

Pielikums

Jauna Eiropas finansiālās stabilitātes nodrošināšanas sistēma

